Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

ANCA BĂDULESCU

PORTRET DE SCRIITOR: OCTAV ȘULUȚIU

EDITURA UNIVERSITĂȚII TRANSILVANIA DIN BRAȘOV

2017

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

Cuprins:

Cuvânt înainte 1

Viața lui Octav Șuluțiu 6

Contextul literear interbelic 17

Octav Șuluțiu – Scriitorul 24

„Jurnal" 24

„Ambigen", un altfel de jurnal 44

„Mântuire", roman de analiză psihologică 63

Brașovul lui Octav Șuluțiu 78

Octav Șuluțiu – brașovean prin adopție 78

Biserici, case, străzi 89

Tâmpa – inima Brașovului 116

Oameni și obiceiuri 123

Împejurimile Brașovului 147

„Sufletul orașului" 165

Istoria Cetății 169

„Fantomele orașului" 186

Personlități ale Brașovului 196

Brașovul lui Sextil Pușcariu 213

Octav Șuluțiu – Critic literar 241

Considerații generale 241

„Pe margini de cărți" 246

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

Studii de teorie literară 250
Marea ediție Mihai Eminescu 266
Regina Maria - „Povestea vieții mele" 271
Nicolae Iorga – „O viață de om" 278
Nicolae Iorga – „Oameni cari au fost" 284
Tudor Arghezi – poet și prozator 288
Lucian Blaga – poet filozof 297
Gib I. Mihăescu – pesonalismul pervers 319
Volume postume de critică 329
„Scriitori și cărți" 329
Disociații 331
Poeți și poezii 340
Mihai Beniuc 343
Lucian Blaga 349
Mateiu I. Caragiale 357
Magda Isanos 359
Eugen Jebeleanu 360
Adrian Maniu 363
Ion Minulescu 365
Alexandru Philippide 367
Ion Pillat 368
Prozatori români 371

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

Tudor Arghezi 371
Max Blecher 373
Pavel Dan 375
Mircea Eliade 378
Anton Holban 380
Garabet Ibrăileanu 385
Eugen Lovinescu 387
Hortensia Papadat-Bengescu 390
Camil Petrescu 395
Liviu Rebreanu 398
Ion Marin Sadoveanu 400
Mihail Sebastian 403
Ionel Teodoreanu 405
Critică românească, critici români 408
„Introducere în poezia lui George Coșbuc" 427
Energetismul coșbucian 430
Latura socială a poeziei lui G. Coșbuc 434
Universul satului românesc în poezia lui G. Coșbuc 436
Iubirea în versurile lui G. Coșbuc 439
Natura în poezia lui G.Coșbuc 441
Coșbuc – „poet epic" 444

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

Coşbuc – poet artist 449
În loc de Încheiere 455
Note bibliografice 458
Bibliografie 473

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

Viața lui Octav Șuluțiu

În 1909, la 5 noiembrie se naște, la București Octavian, fiul Victoriei și al lui Gheorghe Șuluț, de meserie croitor. Tatăl, Gheorghe Șuluț provenea dintr-o familie ardelenească din Munții Apuseni, din satul Cărpeniș. Bunicul, Alexandru Șuluț, zidar, era nepot al Mitropolitului Ardealului, Alexandru Sterca -Șuluț.

Mama, Victoria, născută Pigarovsky, fiica unui tipograf, era autodidactă. Familia acesteia emigrase în Statele Unite la începutul secolului. Bunica revine în România și se recăsătorește cu un muncitor tipograf, care moare de tuberculoză.

În 1918, Gheorghe Șuluț, tatăl scriitorului moare, în urma unui ulcer perforat, lăsând în urmă doi copii: Octavian și Olimpia. Mama lor întreține casa dând lecții de pian și cântând la diverse cinematografe, asigurând astfel acompaniamentul la filmul mut.

În perioada 1921–1926, Octav Șuluțiu absolvă cursul primar și gimnazial.

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

În anul 1925, adolescentul Șuluțiu devine bursier la liceul „Mihai Viteazul" din București și va fi premiant de onoare al liceului până la bacalaureat. Se împrietenește cu Alexandru Elian, care va deveni un renumit bizantolog. Prietenia lor va dura toată viața. Tot din acest an începe să țină un jurnal, un document important, care dezvăluie preocupările sale intelectuale și lecturile din acei ani. Debutează cu poezii și cronici în „Revista liceului Sf. Sava" și „Viforul", revistă a liceului „Spiru Haret", alături de colegi și prieteni ca Eugen Ionescu, Mircea Grigorescu, Neagu Rădulescu, C. Noica.

Mama scriitorului, Victoria Șuluț, moare în anul 1927, fiind răpusă de cancer și lăsând în urmă doi copii adolescenți orfani. Octavian scrie un poem „Ad matrem" în care își exprimă recunoștința față de aceea care s-a sacrificat întreaga viață pentru cei doi copii. Începe o perioadă foarte grea în viața lui Șuluțiu, plină de privațiuni și umilițe. Octavian primește ajutor financiar semnificativ până la terminarea studiilor de la unchiul său din partea mamei, Ștefan Țenov, profesor la liceul „Crețulescu" din București.

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

Acestuia și soției sale, Alexandrina Țenov le dedică primul volum de cronici „Pe margini de cărți" (1938).

Scriitorul ia bacalaureatul cu rezultate excepționale și se înscrie la Facultatea de Litere și Filosofie din București în 1928. Este coleg cu Eugen Ionescu, Ovidiu Papadima, Ilariu Dobridor, Neagu Rădulescu.

Încă din 1929 Șuluțiu începe colaborarea cu „Ultima oră", scriind aproape săptămânal articole pentru pagina culturală. Leagă prietenii cu Petru Comarnescu, Mircea Damian, Alexandru Sahia, Eugen Jebeleanu, Mircea Eliade. Tot în acest an inițiază, împreună cu Eugen Ionescu, editarea unei reviste studențești, „Ideal", care din lipsă de fonduri nu va lua ființă. Frecventează cenaclul „Sburătorul" și scrie la „Viața literară" articole de critică și recenzii. Din luna mai a aceluiași an începe în „Ultima oră" o „Anchetă asupra neoclasicismului", la care răspund personalități ca: N. Iorga, C. Rădulescu-Motru, E. Lovinescu. Tot în acest an Șuluțiu scrie romanul „Lulu" , despre care scriitorul spune că este o *prelucrare epică după filmul cu același titlu, cu adăugiri personale* și din care publică doară două fragmente în „Ultima oră". Odată cu plecarea lui Petru Comarnescu la

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

studii în America, Șuluțiu devine redactor responsabil cu pagina culturală a acestei prestigioase publicații. Începe o corespondență de excepție cu Lucian Blaga, care se afla în Elveția. În octombrie apare – dar numai pentru câteva luni – sub conducerea lui Șuluțiu și Mircea Damian săptămânalul „Vitrina literară"

Alături de Eugen Jebeleanu, Eugen Ionescu și Neagu Rădulescu contribuie la publicarea primului - și singurului, de altfel – număr al revistei „Herald", în 15 februarie 1930, care a fost dedicat lui Lucian Blaga. De asemenea, tot în 1930 scrie la publicațiile „Rampa", „Nation roumaine", „Zodiac", „Vremea".

În anul următor, în colaborare cu Ion Cantacuzino, C. Noica, Barbu Brezianu, Eugen Ionescu, Alexandru Sahia, Eugen Jebeleanu, Șuluțiu pregătește apariția revistei „Grup nou". Tot în această perioadă se confruntă cu lipsuri materiale și devine depresiv. Confesându-se lui Petru Comarnescu, scriitorul afirmă că singura lui avere constă în o mie de cărți și asta nu înseamnă nimic. Se gândește chiar să se retragă la mânăstire, așa cum făcuse Alexandru Sahia, dar abandonează acest plan. În luna martie începe să scrie o

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

nuvelă de inspirație freudiană, intitulată „Far". Nici această lucrare nu va vedea lumina tiparului. În această perioadă se împrietenește cu Anton Holban, Ilarie Voronca, Zaharia Stancu. În vara acestui an își ia licența în limba și literatura franceză și română. De la începutul anului școlar este profesor de franceză suplinitor la liceul „Unirea" din Focșani. Continuă să publice regulat la „Vremea" și „Viața literară". Plănuiește să adune poeziile publicate deja în presă într-un volum cu titlul „Jucării", dar renunță la acest proiect.

În 1932 Șuluțiu începe să publice la „Facla", „Azi", „România literară" articole de critică literară și recenzii. În luna mai termină seminarul pedagogic universitar. În noiembrie termină romanul „Verginități", prima variantă a romanului „Ambigen".

Tânărul profesor de limba franceză este transferat la Școala Normală „Iosif Vulcan" din Oradea în anul 1933. Tot în vara acestui an termină varianta a doua a romanului „Ambigen". I se solicită colaborarea cu articole de critică literară la „Gând românesc". Colaborează și la publicația ardeleană „Abecedar".

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

În februarie 1934 este numit profesor suplinitor la liceul „Em. Gojdu" din Oradea. Scrie rubrica permanentă de critică „Scriitori și cărți" la publicația „Familia" , condusă de M.G. Samarineanu. Se gândește să scrie un roman reluând subiectul nuvelei „Far" și plănuiește să traducă în franceză eseurile filozofice ale lui Lucian Blaga. Romanul „Ambigen" este premiat la concursul de roman al editurii „Vremea". Publicat în foileton, romanul provoacă un adevărat scandal și se discută suspendarea din învățământ a autorului, acuzat de imoralitate.

În 1935 apare la editura „Vremea" romanul „Ambigen", ilustrat de I. Anestin. În postfața intitulată „Paragraf pentru o eventuală istorie a gândirii românești", Șuluțiu se apără de acuzația de imoralitate. „Ambigen" este dedicat Lydiei Manolovici, reprezentată în roman de Eveline. De data aceasta, recenziile sunt favorabile sau chiar măgulitoare. În mai apare în „Viața literară" „Paragraf pentru o viitoare aducere aminte". Tot în 1935 Șuluțiu susține examenul de capacitate, iar din septembrie este numit profesor titular la liceul „Andrei Șaguna" din Brașov. Abandonează lucrul la romanul „Far" după primele cinci capitole. Se conturează o

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți
interesantă corespondență cu M. Sebastian. Dorește să lanseze o revistă de critică și literatură purtând titlul „Intelectualism", la care urmau să colaboreze P. Comarnescu, V. Streinu, C. Noica, Eugen Ionescu, Mircea Eliade și alții. În același an întrerupe orice legătură cu Anton Holban.

Anul 1936 este anul în care scriitorul începe o colaborare cu „Pagini literare" și publică pamfletul „Licheaua sentimentală" în revista „Azi". Începe lucrul la monografia orașului Brașov. În același an se proiectează „Grupul criticilor literari români" , condus de Perpessicius și din care face parte și Octav Șuluțiu împreună cu M. Sebastian, V.Streinu, Șerban Cioculescu și Ion Biberi. Revista acestei grupări trebuia să se numească „Critica". Totuși gruparea este interzisă și planul este abandonat, dar vor avea loc întâlniri lunare conduse de Perpessicius.

În luna februarie 1937 scriitorul participă la „Festivalul Eminescu" organizat de revista „Familia" la Oradea, împreună cu L. Rebreanu, Camil Petrescu, Ion Minulescu, Perpessicius, Al. Cazaban, Victor Ion Popa și alții. În aprilie publică la „Fundația pentru literatură și artă" volumul

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

„Brașov", iar în 8 mai vorbește la radio despre „Brașov și împrejurimi". Scrie articole la „Reporter".

În ianuarie 1938 Șuluțiu vorbește la radio despre „Critică și cronică literară", în aprilie despre „Poezia noastră cea de toate zilele". Primește vizita scriitoarei Hortensia Papadat-Bengescu la Brașov și pregătește un nou roman despre care discută cu Hortensia Papadat-Bengescu și E. Lovinescu. Publică volumul „Pe margini de cărți" la editura „Miron Neagu" din Sighișoara. Cartea este foarte bine primită în cercurile literare: *Pătrunzător în analiză, fericit în formule și caracterizări, de o maturitate de cultură exemplară și de un gust format la școala marilor modele ale literaturii universale, drept, dârz și independent – așa apare d-l Șuluțiu din cronicile întâiei serii de marginalii a căror utilitate e incontestabilă și al căror model angrenează perspectivele criticei d-sale.* Sunt cuvintele lui Perpessicius despre cartea lui Șuluțiu. În mai Șuluțiu vorbește la radio despre Sighișoara, în septembrie despre o călătorie „Pe creasta Pietrei Craiului". I se solicită de către I. Agârbiceanu colaborara la noua serie a cotidianului „Tribuna" de la Cluj.